

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารคือ การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรการบริหารมาดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกิจการนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ในการบริหารงาน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารรัฐกิจหรือธุรกิจเอกชนก็ตาม มักจะอาศัยกระบวนการบริหารที่เรียกกันโดยย่อว่า "พอสด์คอร์บ" (POSDCORB) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการบริหาร 7 ประการคือ การวางแผน (Planning) การจัดหน่วยงาน (Organizing) การจัดตัวบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Co-ordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) (Gulick 1936 : 13)

การบริหารงานขององค์การหรือหน่วยงานใด ๆ ก็ตาม ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ให้ครอบคลุมกระบวนการบริหารดังที่กล่าวแล้วข้างต้น หน่วยงานจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ต้องการ ซึ่งในการนี้การจัดสรรเวลาสำหรับการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของกระบวนการบริหารเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าผู้บริหารไม่สามารถจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับลักษณะงานและสภาพการณ์แล้วก็เป็นที่ยากมากที่กิจการนั้น ๆ จะประสบความสำเร็จ

ในปัจจุบันได้ยอมรับกันว่า "เวลา" เป็นทรัพยากรการบริหารที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าทรัพยากรการบริหารอย่างอื่น ๆ อย่างที่ สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 7) ได้กล่าวว่าทรัพยากรการบริหารที่มีความสำคัญยิ่ง หากจะมองในแง่ของความจำกัดแล้ว นั่นคือ เวลา เวลาจึงเป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจอย่างจริงจัง เพราะเป็นสิ่งที่ไม่อาจย้อนคืนไม่ต้องซื้อหาแต่มีค่าอยู่ในตัวของมันเองอย่างมาก

ผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงานจะเป็นบุคคลที่รู้จักใช้เวลาและเห็นคุณค่าของเวลาดังที่ หลวงวิจิตรวาทการ (2513 : 247) กล่าวว่า "ความสำเร็จแห่งการทำงานทั้งหลายดูเหมือนจะอยู่ที่การรู้จักแบ่งเวลาให้เหมาะสมกับงานนั้น ๆ" ส่วน คริกเกอร์ (Drucker 1970 : 27) ได้กล่าวว่า "ผู้บริหารจะต้องเรียนรู้ว่าตนเองได้ใช้เวลาไปอย่างไรและพยายามปรับปรุงการใช้เวลาให้ดีที่สุดอยู่เสมอ"

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาระดับที่มีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นจุดเริ่มของการพัฒนาชีวิต สังคม และประเทศชาติ โดยส่วนรวม ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีอิทธิพลและบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการที่จะบรรลุจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา และเจตนารมณ์ของการศึกษาในระดับนี้ ซึ่งในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติงานและมีภารกิจที่จะต้องรับผิดชอบหลายประการ ไม่ว่าจะเป็น ด้านวิชาการ, ด้านบุคลากร, ด้านกิจการนักเรียน, ด้านธุรการและการเงิน, ด้านอาคารสถานที่ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน นอกจากงานดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทในฐานะผู้นำ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน เพื่อนำความเจริญมาสู่โรงเรียนและชุมชน ตลอดจนการเสริมสร้างระเบียบวินัยและวัฒนธรรมอันดีของชาติ และในปัจจุบันยังจะต้องตามนโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนดขึ้น เช่น งานกลุ่มโรงเรียน งานส่งเสริมพลศึกษา งานจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาและบริการชุมชน เป็นต้น (การประถมศึกษา 2526 : 62)

งานดังกล่าวของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา นับว่าเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวางมาก แต่การที่จะปฏิบัติและดำเนินกิจการของโรงเรียนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญและตระหนักในเรื่องของ เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานตามภารกิจต่าง ๆ ด้วย และคำนึงด้วยว่าจะจัดสรรเวลาในการปฏิบัติงานอย่างไร จึงจะทำให้งานสำเร็จลุล่วงได้ตามเป้าหมาย เพราะในการบริหารงานนั้น นอกจากจะอาศัยความรู้ ความสามารถและประสบการณ์แล้ว สิ่งสำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่งก็คือ การรู้จักใช้เวลา

ดังนั้น ถ้าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสามารถจัดสรรและใช้เวลาในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมแล้ว เวลาที่มีอยู่ก็จะเกิดประโยชน์สูงสุดในการ

การดำเนินงานของโรงเรียน เนื่องจากการใช้เวลาในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนมีความสำคัญดังกล่าวแล้ว ประกอบกับปัจจุบันผู้วิจัยเป็นข้าราชการในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพ การใช้เวลาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่ประสบความสำเร็จ ในการบริหารโรงเรียนจนได้รับการประเมินจาก สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สุราษฎร์ธานีว่าเป็นผู้บริหารดีเด่น เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษาเป็นประโยชน์ และ แนวทางในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาคนอื่น ๆ อันเป็นการเพิ่ม ประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพของการ ประถมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้เวลาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ดีเด่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะเกี่ยวข้องกับเฉพาะการใช้ เวลาในการปฏิบัติงานของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการประเมินว่าเป็นผู้บริหารดีเด่นประจำปีการ ศึกษา 2528 และ 2529 ของ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี และ ศึกษาการใช้เวลาระหว่างเวลา 8.00 น. - 16.00 น.

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการใช้เวลาในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านวิชาการ หมายถึงกิจกรรมที่เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน การนิเทศการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียน การจัดทำตารางสอน แผนการสอน เป็นต้น

2.2 ด้านบุคลากร หมายถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับครูอาจารย์ หน่วยงาน ภารโรง ครอบคลุมตั้งแต่ การสรรหา การใช้การบำรุงรักษา การพัฒนา การดำเนินงาน การทางวินัย ตลอดจนการพ้นจากงาน

2.3 ด้านกิจการนักเรียน หมายถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทุกเรื่อง ยกเว้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน เช่น การสำรวจเด็กเข้าเรียน การทำสำมะโนนักเรียน การปฐมนิเทศ การแนะแนว การบริการด้านสุขภาพ การบริการอาหารกลางวัน การจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้การเรียนในหลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น กิจกรรมกีฬา ทัศนศึกษา สหกรณ์และห้องสมุด ตลอดจนงานวินัยนักเรียน

2.4 ด้านธุรการและการเงิน หมายถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงาน สารบรรณ สถิติข้อมูล ทะเบียน งบประมาณ การเงิน วัสดุครุภัณฑ์ การจัดซื้อ จัดจ้าง

2.5 ด้านอาคารสถานที่ หมายถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด ความต้องการ การใช้ การบำรุงรักษา ปรับปรุง และซ่อมแซมอาคารสถานที่

2.6 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึงกิจกรรมอันเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น กิจกรรมคณะกรรมการศึกษา การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ตัวอย่างประชากรเพียง 2 คน เนื่องจากว่าสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มีการประเมินผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อคัดเลือกผู้บริหารดีเด่น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 เป็นต้นมา ก่อนปีการศึกษา 2528 ทางสำนักงานฯ ได้มีการประเมินเช่นกัน แต่เป็นการประเมินโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงใช้ผู้บริหารดีเด่น ปีการศึกษา 2528 และปีการศึกษา 2529 เท่านั้น

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การใช้เวลา หมายถึง เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการประเมิน
ว่าเป็นผู้บริหารดีเด่นประจำปีการศึกษา 2528 และ 2529 คือ นายทวี จุนทวีทยะ
(ปี 2528) นางฟ้าเลื่อน อินทรนาค (ปี 2529)

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่ผู้บริหารดีเด่น ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบันคือ
โรงเรียนชุมชนบ้านบ่อกรัง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพุนพิน และโรงเรียน
นิคมสร้างตนเองขุนทะเล สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะให้ความรู้และเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษาคณะอื่น ๆ ในการที่จะปรับปรุงตนเองให้รู้จักใช้เวลาในการปฏิบัติงานได้อย่าง
เหมาะสม
2. ใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้มี
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารดีเด่น 2 คนคือ
นายทวี จุนทวีทยะ (ผู้บริหารดีเด่น ปี 2528) ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง
อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนชุมชนบ้านบ่อกรัง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพุนพิน
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

นางฟ้าเลียน อินทรนาค (ผู้บริหารที่เค้น ปี 2529) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนนิคมสร้างตนเองขุนทะเล สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบบันทึกการใช้เวลาที่ผู้บริหารกระทำกิจกรรมอันเป็นการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน โดยบันทึกการใช้เวลาในแต่ละวันเป็นรายสัปดาห์

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษาหลักแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและความรับผิดชอบหรือภารกิจที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องปฏิบัติตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด และตาม que ผู้บริหารฯ ปฏิบัติจริงแล้วนำข้อมูลที่ได้มาสร้างเครื่องมือในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีบันทึกการใช้เวลาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่เค้น 2 คน คนละประมาณ 6 สัปดาห์ คือ ในระหว่างเดือนมีนาคม ซึ่งเป็นช่วงปลายปีการศึกษา และในระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงมิถุนายน ซึ่งเป็นช่วงต้นปีการศึกษาและกลางภาคเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ คำนวณหาร้อยละของปริมาณเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานแต่ละด้านของผู้บริหารแต่ละคนแล้วนำค่าร้อยละที่ได้จากการคำนวณหาค่าเฉลี่ย เป็นสัดส่วนการใช้เวลาของผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละสัปดาห์

ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 1 บทนำ ความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ประวัติผู้วิจัย